

UiO • **PluriCourts** – The Legitimacy of the International Judiciary
University of Oslo

Hvilke saker går til domstolene, hvem prøver hva og hvorfor er det slik?

Naturvernforbundet, seminar «Trenger Norge et faglig og uavhengig klageorgan for miljøraker?», Oslo 27. september 2017

Ole Kristian Fauchald

PLURI
COURTS

Established by
the Research Council
of Norway

ff Norwegian
Centre of
Excellence

Norske myndigheters syn på tilgang til domstol

... the costs of bringing a case to court will depend on the legal procedure involved and the time a case is expected to take. For a case brought before a district court, the standard court fee is NOK 4300 (€474) for a one day hearing. It is only in special cases that a main hearing is stipulated to last for more than one day. The Party concerned also submits that costs for legal assistance may also be incurred, although in this case the communicant's professional background ... indicates that legal assistance might not be needed. It adds that for claimants that are in need of legal assistance, possibilities for free legal aid exist. Furthermore, if the claimant in a court action is successful, he/she is entitled to full compensation for his legal costs from the opposite party. The Party concerned also notes that if the claimant is not successful, the court can exempt him/her from liability for legal costs in whole or in part if weighty grounds justify an exemption, for instance if there was justifiable cause to have the case heard because of uncertainty.

Perspektivet til en potensiell saksøker

- Tidsbruk: Statistikk fra 2016:
 - Sivil sak for tingrett, gjennomsnitt 5,2 måneder, anke/tilsvar 2 mnd
 - Ankesak, gjennomsnitt 5,8 måneder, anke/tilsvar 2 mnd
 - Høyesterett, 0,8 mnd v/nektelse av å fremme saken, ellers 8 mnd
 - Full behandling: ca 2 år, vil miljøsaker og staten som motpart innebære lengre tid enn gjennomsnittet? Sjørdalen saken 26 mnd
- Økonomisk risiko: Sjørdalen-saken
 - Tingretten to dager, saksøkere dømt til 166' til staten
 - Ankesak tre dager, staten dømt til 1,5 mill til saksøkerne (staten krevde saksomkostninger dekket)
 - Høyesterett avvist, staten dømt til 94' til saksøkerne
 - Total risiko: full behandling av ankesak og avvist i HR: 3,2 mill.! full behandling i HR 4 mill.?

Hva vet vi om praksis i domstolene?

- Mangel på statistikk (og forskning)
- Innenfor miljørett: svært få sivile saker, særlig fra miljøorganisasjoner – hvordan telle sakene?
- Ikke forskning på hva sakene generelt koster organisasjonene og hvordan det går med dem
 - Men indikasjoner på at kostnadsrisiko er et helt vesentlig moment
- Sammenlignet med andre nordiske land: Norge kommer ut på bunn, men tilfredsstillende sammenligningsgrunnlag?

Hva vet vi om praksis hos Sivilombudsmannen?

- Litt statistikk fra 2016:
 - 2998 klager avsluttet: 74 prosent rettet mot statlig forvaltning og 24 prosent mot kommunal- og fylkeskommunal forvaltning
 - 55 % avvist, 37 % unødvendig å innhente skriftlig uttalelse fra forvaltningen, 4,8 % saken avsluttet med kritikk eller henstilling om å se på saken på nytt
 - Generelt litt nedadgående trend tre siste år
- Saksbehandlingstid og oppfølging overfor offentlige organer
 - Saksbehandlingstid for saker tatt opp med forvaltningen: 148 dager
 - Store forskjeller, inkluderer saker løst ved telefonhenvendelser
 - [Min sak om dokumentinnsyn](#) tok nesten 2 år og 5 mnd

Praksis hos Riksrevisjonen

- Instruks om Riksrevisjonens virksomhet § 9: «fremskaffe relevant informasjon til Stortinget om iverksettelse og virkninger av offentlige tiltak e.l., herunder om: ... f) forvaltningen gjennomfører vedtatt miljøpolitikk slik at prinsippet om bærekraftig utvikling og god forvaltning av naturressursene etterleves»
- [Undersøkt 201 rapporter fra stortingssesjonen 1990-99 til og med 2014](#), av disse var [35 relevante for miljøforhold](#) (bred definisjon av potensiell relevans!)

Retten til domstolsprøving, Århuskonvensjonen

- Miljøinformasjon og beslutningsprosesser, art. 9.1 og 9.2:
 - Tilgang til «court of law» eller «another independent and impartial body established by law»
 - Bindende avgjørelser, omfatter også prosessuell lovlighet («procedural legality»)
- Andre miljøsaker art. 9.3:
 - «access to administrative or judicial procedures to challenge acts and omissions by private persons and public authorities which contravene provisions of its national law relating to the environment»
- Generelle krav art. 9.4:
 - «adequate and effective remedies, including injunctive relief as appropriate, and be fair, equitable, timely and not prohibitively expensive»

Noen generelle tankekors

- Forvaltningsklage
 - Uavhengig overprøving?
 - Departementenes vedtak – regjering eller Sivilombudsmannen?
 - Mer effektivt klagesystem v/ innsyn i miljøinfo fra private(?)
- Sivilombudsmannen
 - Stor skjønnsmyndighet mht oppfølging av saker
 - Offentlige myndigheter får alltid siste ord
- Riksrevisjonen
 - Lukket prosess
- Århuskonvensjonens etterlevelseskomite ([min sak](#))
 - Betydningen av innholdet i «kommunikasjonen»
 - Staten får alltid siste ord
 - Tidbruk (fire år i min sak, og enda ikke avsluttet)